

תוכן העניינים

5

פתח דבר

9

פרק 1 לסדר המשניות במסכת הוריות

חטאם של הכוהן המשיח ושל העדה 9 • פירוט התנאים המחייבים את קרבן העדה וסדרם בפרק הראשון 11 • סדרן של שלוש ההלכות במשנה ד 14 • סדר התנאים המחייבים את הבאת קרבן העדה בפרק הראשון והקשיים בו 21 • לסדר ההלכות בפרק השני 23 • הכפילות לגבי בית הדין וחסרון דינו של הכוהן המשיח במשניות ד-ה על פי הנוסח שלפנינו 28 • הקשיים בפרק השלישי 33 • סדר ההלכות בפרק השלישי 36 • "חתימה מעין פתיחה", ושני "תלמידים" כסדרן 38

41

פרק 2 לסדרן של ההלכות בתוספתא הוריות

46

פרק 3 לבירורה של משנה במסכת הוריות (פ"א מ"א; ב ע"א – ג ע"ב) • למובנו של המושג "התולה בעצמו" 47 • פירושה של הסיפא בסוגיית הבבלי ב ע"ב 49 • לפירושה של הסיפא 51 • לפירושה של הברייתות המקבילות לסיפא 55 • להצעתה של הסוגיה 61 • סוגיית הבבלי ג ע"ב 64

67

פרק 4 יחיד שעשה בהוראת בית דין (הוריות ב ע"ב – ג ע"א)

הקשיים בסוגיה 75 • סוגיית הבבלי הוריות ב ע"א 84 • מקור המחלוקת בין רב לר' יוחנן 87 • למשמען של מימרות שמואל 89 • להצעתה של סוגיית הבבלי 92 • סוגיית הבבלי שבת צג ע"א 95 • סוגיית הירושלמי הוריות פ"א ה"א, מה ע"ד 97

104

פרק 5 "בהוראה – עד שהורו כולן" (הוריות ג ע"ב)

התנאי "עד שירו כולן" 107 • הדוחק בקושיה לפי נוסח הדפוס 107 • הצעת הקושיה לפי גרסת הריטב"א – וקשייה 109 • האם אכן "מתלב רב משרשיא" 111 • "אי איכא כולם הויא הוראה ואי לא לא" 112 • "עשרה" או "כולהו" 113 • להצעתה של הסוגיה 113

פרק 6 יחיד שעשה בהוראת בית דין לאחר שחזרו בהם

118

(הוריות פ"א מ"ב; ג ע"ב – ד ע"א)

הקשיים במשנה לפי הנוסח שלפנינו 120 • למשמעה של מימרת רבא "החזיק בדרך איכא בינייהו" בבבלי ושל מימרת ר' בון בר חייה "בעומד בין שני תחומין..." בירושלמי 124 • המימרות המקוריות של ר' זירא ושל ר' יוסי בבבלי 129 • להצעתה של המשנה 132

136

פרק 7 אשם תלוי איכא בינייהו (הוריות ג ע"ב – ד ע"א)

פירוש מימרת ר' יוחנן על פי המפרשים וקשייו 139 • היחס בין מימרת ר' יוחנן למשלים של ר' זירא ושל ר' יוסי 144 • סוגיית הבבלי גיטין עג ע"ב – עד ע"א 146 • למשמעה של המימרה "אשם תלוי איכא בינייהו" בסוגיה בגיטין 152 • למשמעה של המימרה "אשם תלוי איכא בינייהו" בסוגיה בהוריות 154 • להקשרם המקורי של דברי סומכוס 156

160

פרק 8 ביטול מקצת וקיום מקצת בהוראה (הוריות ד ע"א-ע"ב)

בין דרשות עולא וחזקיה לבין דרשת רב אשי 166 • לשיטתה של הברייתא בתוספתא 169 • הדיון במימרתו של שמואל וקשייו 175 • הדיון בבעיית רב יוסף וקשייו 178 • לפירושה של בעיית רב יוסף 181 • בעיית ר' זירא וגרסאותיה 182

פרק 9 למשמעה של הוראה לעקור את כל הגוף בירושלמי

185

(הוריות פ"א ה"ג, מו ע"א)

הקשיים בסוגיה 187 • השיטות לגבי הגדרתן של הוראה לעקור את כל הגוף ושל הוראה לבטל מקצת ולקיים מקצת 188 • למשמעותן של מימרות שמואל בר אבא ור' שמואל בר רב יצחק 191 • למשמעה של מימרת ר' יוסי 192 • העולה מן הבירור 193

195

פרק 10 מופלא של בית דין (הוריות ד ע"ב)

הטעם לדין "מופלא" בסוגיית הבבלי ומשמעו של "מופלא" לדעת המפרשים 197 • הטעם לדין "מופלא" בספרא ומשמעו של "מופלא" 199 • ההבדל בין התנאי של נוכחות כולם לבין התנאי של הוראת כולם בשגגה 201 • סדר הבבות במשנה ובספרא 202 • תוספתא הוריות פ"א ה"ב 203 • סוגיית הבבלי ג ע"ב 205 • הברייתא "כי יפלא דבר במופלא שבב"ד הכתוב מדבר..." 207 • הברייתא "...אם שמעו אמרו לו אם לאו הוא ומופלא שבהם באין לבית דין..." 208 • מדרש הכתוב "ומן העיר לקח סריס אחד..." 209 • מדרש הכתוב "והאבן גדולה..." 210 • מדרש הכתוב "אל יחסר המזג..." 211

פרק 11 לסוגי הרוב בהוראה (הוריות ה ע"א-ע"ב) 213

למשמעה של "רובן" ברישא 215 • האם מקורי הוא "או רובן" ברישא? 216 • שיטות ר' יהודה ור' שמעון עלפי הברייתא 222 • שיטות התנאים על פי הירושלמי 225 • הברייתא בספרי וקשייה 230 • להשתלשלותה של הברייתא בספרי 233 • העולה מן הבירור 234

פרק 12 לדינו של שבט שעשה בהוראה (הוריות ה ע"ב) 236

היחס בין הבעיה לבין ההסבר לבעיה 240 • הדיון בברייתא "מה הן מביאין..." וקשייו 243 • להצעתה של סוגיית הבבלי 250

פרק 13 כפרה למתים (הוריות ה ע"ב – ו ע"א) 254

קרבנות העולים מן הגולה 259 • נוסח מימרת רב פפא וקושיו 259 • מנא ליה לרב פפא הא 260 • הסוגיה המקבילה, תמורה טו ע"א-ע"ב 262 • להצעתן של הסוגיות 263

פרק 14 להבדל שבין הציבור לבין בית הדין בהעלם דבר (הוריות ו ע"א) 267

ההסבר לזיהויו של רב וקשייו 268 • ההסבר לזיהויו של רב יוסף וקשייו 271 • להצעתה של הסוגיה 272

פרק 15 לדינו של פר יום הכיפורים

276 (יומא מט ע"ב – נ ע"ב; הוריות ו ע"א)

הסיוע 279 • דחיית הסיוע 281 • קושיית אביי והדיון בה 284 • להצעתה של הסוגיה 286

פרק 16 להגדרתם של קרבן יחיד ושל קרבן ציבור

290 (תמורה פ"א מ"ב; יומא נ ע"א; הוריות ג ע"ב)

מקורות העומדים בשיטת ר' יהודה 294 • פר יום הכיפורים 298 • חביתי כוהן גדול 300 • פסח 301 • פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה 305 • חגיגה 311 • סיכום 315

פרק 17 סוגיות מוחלפות בפירושה של ברייתא (הוריות ו ע"א-ע"ב) 317

הוריות ו ע"א-ע"ב 317 • קושיית אביי וקשייה 320 • נוסחיה של מימרת רב יוסף ומובנם 325 • הקושיה "נייתו פר בהוראה" 327 • הקושיה "וכי תימא הכי נמי טפי להו שבטים" 327 • למשמעה של מימרת רב אחא ברבי יעקב 328 • הקושיה "א"כ חסרו להו י"ב שבטים" והדיון בה 330 • שאלת "מאי הוי עלה" והתשובה עליה 331 • להצעתה של הסוגיה 332

פרק 18 הוראת הכוהן המשיח (הוריות ו ע"ב – ז ע"א)

339

היחס בין הקושיה «פשיטא» למימרת אביי 342 • הפירוש למימרת אביי
344 • הקשיים שבבבות ב-ג של הרישא 346 • הקשיים שבפירושי המפרשים
לסיפא 350 • למשמעה של הסיפא 352 • למשמעותה של ההלכה "עשו... על
הוראת כהן משיח חייבין" 354 • העולה מן הברור 361

פרק 19 "חטאתו ושגגתו שוה" (הוריות ו ע"ב - ז ע"א)

363

הדוחק בפירושה של הסוגיה לדרשה 366 • למשמען של הדרשות: "מי
שחטאתו ושגגתו שוה..." ו"מי שחטאו בשגגה..." 374

פרק 20 למשמעם של "הורה בפני עצמו" ו"הורה עם הצבור"

379

(הוריות פ"ב מ"ב; ז ע"א-ע"ב)
חלקי הסוגיה 383 • נוסח מימרת רב פפא ומקומה בסוגיה 388 • הקשיים
בפירושם של אביי ושל רבא למשנה לפי הנוסח שלפנינו 389 • הנוסח המשתקף
בשיטת הרמב"ם 395 • למשמעה של מימרת רב פפא 397 • למשמעו של "הורה
עם הצבור" 399 • הורו בשני סוגי חלב או בחלב ובדם 404 • להצעתה של
הסוגיה 410

פרק 21 אין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש

413

(הוריות פ"ב מ"ד; ח ע"ב)
פירושי המפרשים לדיני אשם תלוי במשנה 415 • הנוסח המקורי של
המשנה 417 • לפירושה של הסוגיה לדין אשם תלוי שבמשנה 419 • הנוסח
המקורי של דרשת רב יצחק 430 • להצעתה של הסוגיה 432 • העולה מן
הברור 435

פרק 22 הנשיא והכוהן המשיח בקרבן עולה ויורד

437

(הוריות פ"ב מ"ד-מ"ז; ח ע"ב - ט ע"א)
הכפילות במשניות ד-ה על פי הנוסח שלפנינו 440 • היעדר דינו של הכוהן
המשיח במשניות ד-ה על פי הנוסח שלפנינו 442 • הקטע "ור"ע מי פטר ליה
מפר" וקשייו 446 • ההבדל שבין המשנה לבין הברייתא בדינו של הנשיא 451 •
ההבדלים שבין בבא ג לבין בבא ד בברייתא 453 • ליחסה של בבא ד לבבות
שלפניה 455 • להצעתה של סוגיית הבבלי 455 • העולה מן הברור 458

פרק 23 משיח, מרובה בגדים, כוהן משמש וכוהן שעבר

460

(הוריות פ"ג מ"ד-מ"ו; יב ע"א-ע"ב)

לשאלת מסגרתן של פסקאות "אין בין..." במשנה הוריות 460 • לשיטת הראשונים בפירושה של הסיפא 462 • למובנם של "כהן משמש" ו"כהן שעבר" 463 • להצעתה של המשנה 467 • למקורן של ההלכות "אין בין..." במשנתנו 471 • זיהוי התנא של המשנה בסוגיית הבבלי והקשיים הכרוכים בו 476 • הדיון של ר' מאיר ושל ר' יוסי לגבי "השני" 478 • להצעתה של סוגיית הבבלי בהוריות ובמגילה 480 • העולה מן הבירור 482

פרק 24 למשמעו של "מרובה בגדים" (ירו' הוריות פ"ג ה"ג, מז ע"ג)

484

כלום נגזו "שמן המשחה", או שנגנזה ה"צלוחית של שמן המשחה"? 485 • האומנם "לא היו יכולין לעשות שמן המשחה אחר למשוח בו"? 492 • פירושו של הירושלמי ל"מרובה בגדים" וקשייו 498 • "מרובה בגדים" הוא ממלא מקום זמני 499 • העולה מן הבירור 504

פרק 25 למשמעו של "פר הבא על כל המצות"

506

(הוריות פ"ג מ"ג-מ"ד; יב ע"א-ע"ב)

"פר הבא על כל המצות" – האם "פר משיח" הוא או "פר העלם דבר של ציבור" הוא? 506 • פסקה א במשנה – האם מקורית היא? 520 • נוסח הברייתא ביומא עג ע"א ושיטתה 522 • שיטת הבבלי בעניין המחלוקת שבין ר' מאיר לבין חכמים 524 • להצעתה של סוגיית הבבלי 528 • העולה מן הבירור 529

פרק 26 לדינם של מרובה בגדים משמש ומרובה בגדים שעבר

531

(הוריות פ"ג מ"ד; יב ע"ב)

היחס בין בבא ג לבין בבות אחרות בברייתא 532 • לשיטתה של הברייתא 533 • למקורה של בבא ג, והשפעתה על נוסח כ"ע 535 • שיטת הברייתא בתוספתא הוריות ונוסחתה בתוספתא ובבבלי 537 • העולה מן הבירור 540

פרק 27 למשמעו של "וכולו קיים לעתיד לבוא" (הוריות יא ע"ב)

541

נספח (במקום הערה 6) 551

553

מראי מקום המאמרים שפורסמו בעבר